

TISKOVÁ ZPRÁVA

Centrum pro výzkum veřejného
mínění Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.
Jilská 1, Praha 1
Tel.: 286 840 129
E-mail: nadezda.cadova@soc.cas.cz

Postoje české veřejnosti k cizincům – březen 2016

Technické parametry

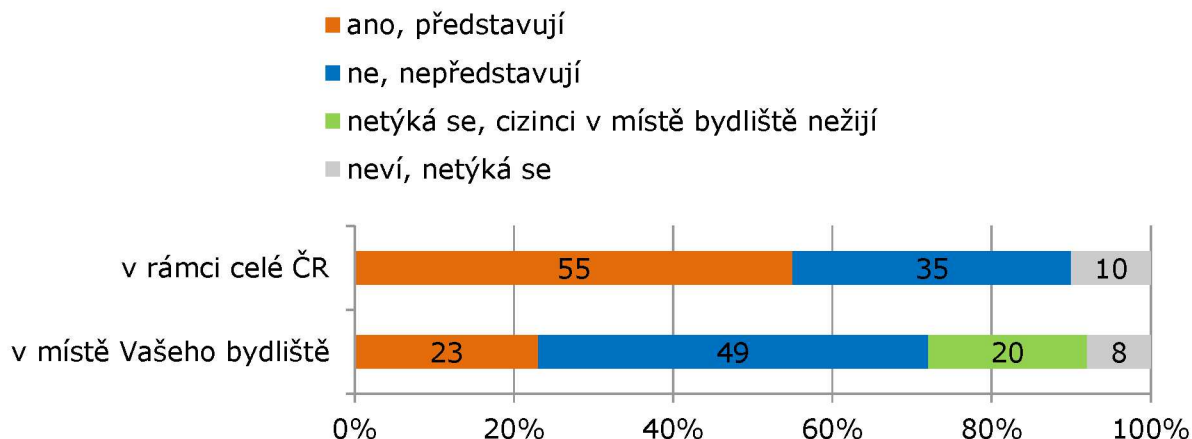
Výzkum:	<i>Naše společnost, v 16-03</i>
Realizátor:	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
Projekt:	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v. v. i.</i>
Termín terénního šetření:	<i>7. – 14. března 2016</i>
Výběr respondentů:	<i>Kvótní výběr</i>
Kvóty:	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
Zdroj dat pro kvótní výběr:	<i>Český statistický úřad</i>
Reprezentativita:	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
Počet dotázaných:	<i>1079</i>
Počet tazatelů:	<i>250</i>
Metoda sběru dat:	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem – kombinace dotazování PAPI a CAPI</i>
Výzkumný nástroj:	<i>Standardizovaný dotazník</i>
Otázky:	<i>OV.45, OV.184</i>
Zveřejněno dne:	<i>18. dubna 2016</i>
Zpracovala:	<i>Naděžda Čadová</i>

V březnovém šetření se Centrum pro výzkum veřejného mínění SOÚ AV ČR, v.v.i. podrobněji zaměřilo na postoje české veřejnosti k cizincům, kteří dlouhodobě pobývají nebo se trvale usazují v České republice, a na jejich přínos pro naši zemi. Další názory české veřejnosti na cizince dlouhodobě pobývající v ČR jsou obsaženy v tiskové zprávě ov160418a „Názory veřejnosti na usazování cizinců v ČR – březen 2016“, která byla rovněž vydána dne 18. dubna 2016.

První otázka zjišťovala, zda podle mínění dotázaných občané jiné národnosti, kteří přišli do České republiky v posledních letech, jsou nebo nejsou problémem v České republice a v místě, kde oni sami žijí.¹ Výsledky zachycuje graf 1.

¹ Znění otázky: „Představují nebo nepředstavují občané jiných národností, kteří k nám přišli v posledních letech, problém a) v rámci celé České republiky, b) v místě Vašeho bydliště?“ Varianty odpovědí: ano, představují; ne, nepředstavují.

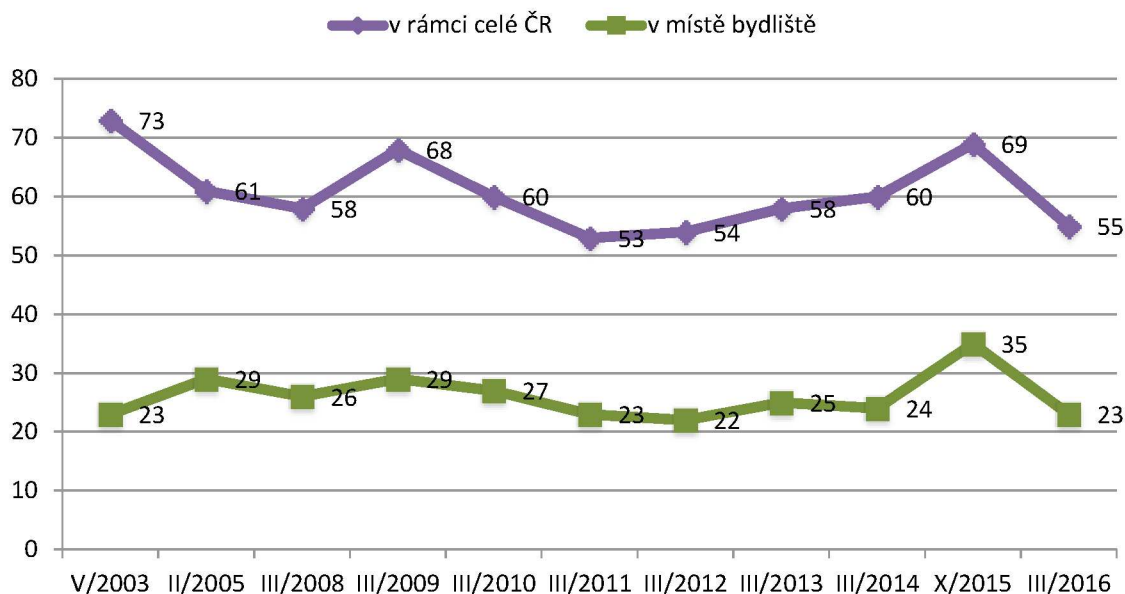
Graf 1: Představují nově příchozí občané jiných národností problém...? (%)

Pozn.: U položky „v místě Vašeho bydliště“ byla v rámci nabídky odpovědí i varianta „netýká se, v místě bydliště cizinci nežijí“, která v případě celé ČR chybí.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost, 7. – 14. 3. 2016, 1079 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Graf 2: Podíly těch, kdo pokládají nově příchozí občany jiných národností za problém – časové srovnání (%)

Pozn.: Změny proti říjnu 2015 jsou způsobeny jak změnou v postojích české veřejnosti, tak i odlišným kontextem, ve kterém byla otázka v dotazníku položena.

Doplňek do 100 % u každého údaje tvoří odpovědi „ne, nepředstavují“, „neví“ a v případě místa bydliště také „netýká se“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

Jak vyplývá z údajů zachycených v grafu 1, více než polovina (55 %) dotázaných považuje občany jiných národností, kteří k nám přišli v posledních letech, za problém

v rámci celé České republiky. Opačný názor, že tito nově příchozí nejsou problémem v rámci celé ČR, zastávala více než třetina (35 %) oslovených občanů a zbylých 10 % na otázku odpovědělo, že neví.

V místě svého bydliště pak občany jiných národností, kteří k nám přišli v posledních letech, za problém označila necelá čtvrtina (23 %) respondentů, přibližně polovina (49 %) je za problém nepokládá, pětina (20 %) uvedla, že v místě jejich bydliště žádní cizinci nežijí, a 8 % odpovědělo, že neví.

V časovém srovnání, které ukazuje graf 2, můžeme vidět, že oproti poslednímu výzkumu se stejnou otázkou z října 2015 se podíly těch, kdo cizince přicházející do naší země a usazující se zde považují za problém, významně snížily, a to v obou sledovaných rovinách. V případě celé ČR se tento podíl snížil o 14 procentních bodů, což je srovnatelné s úrovní z let 2011 až 2013 a patří k nejnižším za celé sledované období. Rozdíl oproti šetření z října 2015 ale může být způsoben také tím, že v tomto výzkumu byla otázka položena v odlišném kontextu, v dotazníku mu předcházely jiné otázky než v minulých letech. V případě problému v místě bydliště došlo k poklesu podílu dotázaných přesvědčených, že zde cizinci způsobují problémy, o 12 procentních bodů a aktuální výsledek je tak srovnatelný s výsledky let 2011 až 2014 a patří k nejnižším od roku 2003, kdy byla stejná otázka ve výzkumu CVVM položena poprvé.

Podrobnější analýza ukázala, že z hlediska subjektivního hodnocení životní úrovně vlastní domácnosti s jeho zhoršováním roste deklarovaná problémovost přistěhovalců jiných národností v rámci celé ČR. Jako problém častěji vnímají občany jiných národností v rámci celé ČR lidé pracující v nekvalifikovaných dělnických profesích a voliči KSČM. Méně často tyto cizince za problém v rámci celé České republiky označují studenti, Pražané a voliči ODS.

Regionálně se v hodnocení problémovosti občanů jiných národností v místě bydliště objevil rozdíl mezi Čechami a Moravou, když v místě bydliště obyvatelé Čech častěji uváděli odpověď, že přistěhovalci jiných národností nepředstavují problém, zatímco na Moravě se namísto toho více objevovala varianta, že žádní cizinci v daném místě nežijí. V podrobnějším regionálním členění vyšší podíl problémů s cizinci v místě bydliště šetření zaznamenalo v Ústeckém kraji a na Vysočině, naopak nižší byl tento podíl v Jihomoravském kraji. Obyvatelé Prahy pak častěji uvedli, že cizinci v místě jejich bydliště problém nepředstavují. Výrazně méně často jako problém přistěhovalce jiných národností v místě bydliště označují dotázaní z obcí do 2 tisíc obyvatel, kteří ovšem zároveň výrazně častěji uvádějí, že cizinci v jejich lokalitě nežijí. Za problematrické naopak cizince v místě bydliště častěji označili obyvatelé měst od 30 do 80 tisíc obyvatel.

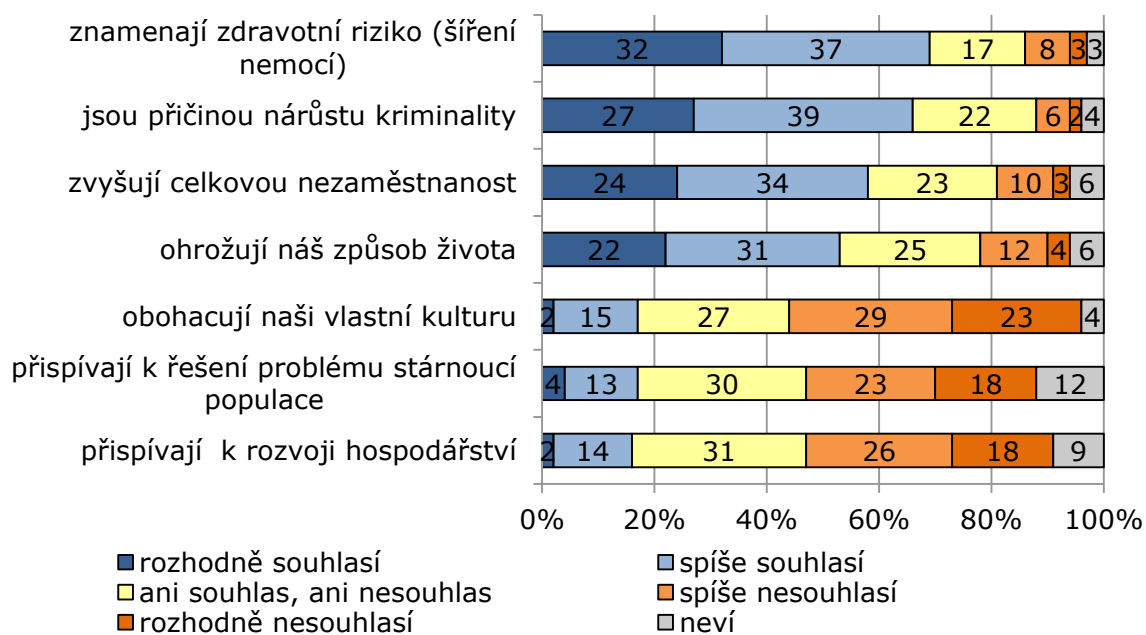
Zdaleka nejsilnější spojitost ovšem existuje mezi oběma zkoumanými rovinami dané otázky, když lidé, kteří nově příchozí cizince vnímají jako problém v místě svého bydliště, je v drtivé většině případů (95 %) takto vnímají i v rámci celé ČR, zatímco mezi lidmi s opačným názorem, pokud jde o místo jejich bydliště, je to jen o málo více než třetina (37 %).

Další otázka byla zaměřena na vnímání cizinců žijících dlouhodobě na území České republiky. Největší zastoupení souhlasných odpovědí bylo zaznamenáno u negativních názorů – cizinci znamenají zdravotní riziko ve smyslu šíření nemocí (souhlas vyjádřilo 69 % respondentů), jsou příčinou nárůstu kriminality (66 %) a zvyšují celkovou nezaměstnanost (58 %). Nesouhlas s těmito výroky vyjádřila pouze přibližně desetina dotázaných (11 % v případě zdravotního rizika, 8 % v případě nárůstu kriminality a 13 % v případě

zvyšování celkové nezaměstnanosti). Nadpoloviční většina českých občanů se domnívá, že cizinci dlouhodobě žijící v ČR ohrožují náš způsob života (53 %), nesouhlas vyslovilo 16 % oslovených.

U pozitivních výroků týkajících se cizinců dlouhodobě pobývajících v ČR naopak převládají nesouhlasné odpovědi. Převážná část české veřejnosti nesouhlasí s tím, že cizinci obohacují naši vlastní kulturu (souhlas vyjádřilo 17 % dotázaných, nesouhlas 52 %, což je nevyšší podíl nesouhlasících ze všech položek), přispívají k řešení problému stárnoucí populace (souhlas 17 %, nesouhlas 41 %) a přispívají k rozvoji hospodářství (souhlas 16 %, nesouhlas 44 %).

Graf 3: Názory na cizince dlouhodobě žijící v ČR (v %)²

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., *Naše společnost*, 7. – 14. 3. 2016, 1079 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

V porovnání s únorem 2015 (viz tabulku 1) došlo u řady zkoumaných postojů k cizincům k výraznějším změnám. Respondenti častěji souhlasili s tím, že cizinci dlouhodobě žijící v ČR znamenají zdravotní riziko (nárůst souhlasných odpovědí o 12 procentních bodů) a ohrožují náš způsob života (nárůst souhlasných odpovědí o 11 procentních bodů). Naopak pokles souhlasných odpovědí jsme zaznamenali v případě výroku, že cizinci zvyšují celkovou nezaměstnanost (pokles souhlasu o 7 procentních bodů), že přispívají k řešení problému stárnutí populace (pokles souhlasu o 6 procentních bodů) a že obohacují naši vlastní kulturu (pokles souhlasu o 5 procentních bodů).

Z dlouhodobého hlediska můžeme konstatovat, že souhlas s tvrzením, že cizinci ohrožují náš způsob života, je nejvyšší za celé sledované období, tj. od roku 2009. Naopak nejnižší za celou dobu je souhlas v případě výroků, že cizinci zvyšují celkovou neza-

² Znění otázky: „Řekněte, nakolik souhlasíte či nesouhlasíte s následujícími výroky. Cizinci pobývající dlouhodobě v České republice: a) obohacují naši vlastní kulturu, b) zvyšují celkovou nezaměstnanost, c) jsou příčinou nárůstu kriminality, d) přispívají k řešení problému stárnoucí populace, e) znamenají zdravotní riziko (šíření nemocí), f) přispívají k rozvoji hospodářství, g) ohrožují náš způsob života.“ Varianty odpovědí: rozhodně souhlasí; spíše souhlasí; ani souhlas, ani nesouhlas; spíše nesouhlasí; rozhodně nesouhlasí.

městnanost, obohacují naši vlastní kulturu a přispívají k řešení problému stárnutí populace.

Tabulka 1: Názory na cizince dlouhodobě žijící v ČR – časové srovnání (v %)

	souhlas/ani souhlas, ani nesouhlas/nesouhlas						
	III/09	III/11	III/12	III/13	III/14	II/15	III/16
znamenají zdravotní riziko (šíření nemocí)	71/16/9	58/22/16	54/24/16	54/28/13	58/26/13	57/24/15	69/17/11
jsou příčinou nárůstu kriminality	74/17/6	70/20/7	62/24/10	67/23/6	65/25/7	66/22/9	66/22/8
zvyšují celkovou nezaměstnanost	72/17/8	64/22/11	64/21/11	68/19/10	70/20/8	65/18/13	58/23/13
ohrožují náš způsob života	36/30/28	33/32/29	32/29/33	33/35/28	33/37/27	42/30/23	53/25/16
obohacují naši vlastní kulturu	25/30/41	26/33/37	25/31/39	25/36/36	25/32/40	22/29/46	17/27/52
přispívají k řešení problému stárnutí populace	25/23/34	22/29/36	25/25/35	26/30/32	23/29/37	23/25/39	17/30/41
přispívají k rozvoji hospodářství	24/33/33	20/36/36	21/35/34	19/37/36	19/36/37	16/35/42	16/31/44

Pozn.: Uveden podíl součtu odpovědí „rozhodně souhlasí“ a „spíše souhlasí,“ podíl odpovědí „ani souhlas, ani nesouhlas“ a podíl součtu odpovědí „rozhodně nesouhlasí“ a „spíše nesouhlasí.“

Dopočet do 100 % tvoří odpovědi „nevím“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

Rozdíly v názorech na cizince z hlediska sociodemografických ukazatelů se projevují zejména v souvislosti s životní úrovní a politickou orientací. Obecně můžeme říct, že souhlas s pozitivními výroky týkajícími se cizinců žijících v ČR a naopak nesouhlas s negativními se častěji objevil u respondentů s dobrou životní úrovní vlastní domácnosti, dotázaných řadících se na škále politické orientace k pravici, lidí s vysokoškolským vzděláním. Naopak souhlas s negativními výroky a nesouhlas s těmi pozitivními častěji vyjádřovali respondenti se špatnou životní úrovní, dotázaní řadící se na škále politické orientace nalevo a u většiny sledovaných položek také voliči KSČM.

„Aktivita byla podpořena Strategii Akademie věd AV21 v rámci výzkumného programu "Globální konflikty a lokální souvislosti: kulturní a společenské výzvy".